

בתקופת השואה לחמו יהודים במרידות, בגטאות ובמחנות ההשמדה. הם נמלטו והבריחו יהודים מעיירות ומגטאות ליערות, נלחמו כפרטיזנים והצילו יהודים בדרכים רבות. במספר רב של יישובים היה הרב המקומי דמות שנתנו בה אמון ונשענו עליה ברגעים קריטיים. במרבית הקהילות הוא היה ההנהגה היחידה שנותרה, היחיד שנותר כדי לשאול, להתייעץ עימו ולסמוך עליו.

שריקת הרכבת נשמעה היטב ברחבת התחנה. הקהל - מבוגרים, צעירים, נשים, גברים, ילדים ותינוקות שנתלים על כתפי ההורים - מבקשים למצוא מעט מקום בקרון. הם אוחזים זה בזה כדי לא להיפרד, כדי שאיש מבני המשפחה לא ילך לאיבוד. הם רוצים לעלות לרכבת ביחד.

הפנים נפולות, העיניים דומעות, הידיים רועדות. הם מאמצים בכוח את שקית הבגדים, את החבילות שהביאו עמם ושואלים: "לאן? לאן נוסעת הרכבת?" איש מלבד הגרמנים שדוחפים אותם בצעקות "שנל, שנל, שנל" (מהר, מהר, מהר) לא יודע, הגרמנים רוצים למלא את המכסה שנדרשהו.

הגלגלים מתחילים לנוע, הרכבת זזה ממקומה, עדיין הדלתות פתוחות ויהודים ממהרים לעלות לקרון! הם כולם מאותה עיירה, מאותו הכפר שבו התגוררו מאות בשנים, ועכשיו לאן?

חלק מהם יושב על רצפת הקרון, האחרים עומדים צפופים וקשה לנשום. הם, הקהל הקדוש, מביטים אל רב העיירה, הרב וסרמן ואחד שואל: "הרב, ראש השנה היום, היום הראשון של ראש השנה, לאן? ומה עם שופר לתקוע בו לכבוד היום הקדוש?" הרב וסרמן משפיל את עיניו, אין תשובה בפיו, גם הוא אינו יודע! ומה ייקחו היהודים לדרך - בגדים, אוכל, תשמישי קדושה, תפילין, טלית, פמוטים, ומה עוד? ולכן לוקחים אותם - צפונה, דרומה, למזרח או למערב, זו הפעם הראשונה שיצאו מן העיירה שהייתה ביתם האחד והיחיד? לכמה זמן הם נוסעים? האם קר שם או חם?

הרכבת נוסעת ובכי צורב את הלב נשמע בקרון. על מה בוכה יהודי? על כך שראש השנה היום, היום הקדוש לעם היהודי שבו עושה האדם חשבון נפש על מעשיו, מתפלל לריבון העולם ומבקש את עזרתו וגם מחילה על חטאיו. איש לא שואל מה נאכל? היכן נישן? רק שאלה אחת בפיהם - השופר, השופר, כיצד נחגוג את החג ללא שופר?

שקט ובכי משמשים בערבוביה, לפתע נשמע קולו של מנדלי הסנדלר. "רבי, רבי, אני הבאתי שופר". רעד עובר בקהל, "אך השאלה רבי, האם אוכל לתקוע בו, והיכן?" שאלות צפות ועולות, אך התקווה קיימת שהרי נאמר: "גם אם חרב חדה מונחת על צוואר האדם אל יתייאש מן הפורענות".

העם היהודי, עם הנצח - ינצח גם עתה. איך? עדיין לא ברור, אבל הכוח הפנימי אומר נעשה זאת וגם נצליח! והרב וסרמן מוסיף - "כן, יהודים יקרים, אני בטוח כי נוכל לקיים את אחת מתרי"ג המצוות - לשמע קול שופר".

קוראים יקרים, כתבתי את הסיפור שלפניכם כדי להציג את מצב ה"אין אונים" שבו מצויים יהודי העיירה, עיירה אחת מיני רבות שמאות בשנים, בהגיע ראש השנה, לבשה חג. יום קדוש היה זה עבור כל אחד ואחת - זקנים, מבוגרים וגם תינוקות של בית רבן חוו את היום הזה בעוצמה ובכוח לקראת הימים הקשים שאולי עוד יבואו.

אנו עומדים עתה בפתחה של שנה חדשה, שנת תשפ"ג. בימים אלו אנו מעלים על נס את נושא ההתנגדות הרוחנית. באמצעות סיפורי החיים של אחינו מבני ישראל שעברו את אימי השואה, חלקם שרד וחלקם נרצח. הם חירפו נפשם לקיים את המצוות, והשופר היה חשוב להם יותר מעוד פרוסת לחם! באמצעות השופר יצר היהודי קשר לבורא העולם. הוא היה זקוק לכוח הרוחני הזה, כדי להתנגד נפשית לאותם גרמנים ארורים שביקשו להשמיד, להרוג ולאבד את היהודים. חברים, זר לא יבין זאת! "השופר היה הכוח!"

מנדלי סיכן את חייו. הוא עבר בין הבאראקים (הצרופים), אסף מעט יהודים, תקע בשופר וממשיך הלאה. אם היה נתפס חלילה, אחת הייתה דתו - להיהרג! אבל ריבונו של עולם, מצווה כה חשובה, אי אפשר היה לדלג עליה גם בימים קשים אלה.

אכן, השומעים קול השופר נושאים עיניים אליו – אל אלוהים, למרות הקושי, הפחד והסכנה. עשינו זאת, הצלחנו! והיושב במרומים רואה את מאמצנו ואין ספק – הוא גם יצילנו מידם! השאלה – האמנם? ואת מי? וכמה?